

Воронко Р. М.,

д.е.н., доц., професор кафедри аудиту, аналізу та оподаткування, Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів

Воронко О. С.,

к.е.н., доц., доцент кафедри аудиту, аналізу та оподаткування, Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів

ВИКОРИСТАННЯ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ У ЦІЛЯХ КОНТРОЛЮ ТА УПРАВЛІННЯ

***Анотація.** Розглянуто важливість показників фінансових результатів для оцінки ефективності діяльності підприємств і організацій споживчої кооперації України. Дано характеристику завдань аналізу фінансових результатів, спрямованих на виявлення факторів впливу на їх величину, розробку шляхів й конкретних заходів мобілізації виявлених резервів щодо оптимізації прибутку та підвищення рентабельності. Методика аналітичного дослідження розглянута на прикладі вивчення закономірностей змін і залежностей фінансових результатів діяльності підприємств і організацій споживчої кооперації України від певних чинників із використанням статистичних показників результатів їх роботи як інформаційної бази проведеного аналізу. Запропоновано застосування методів економетричного аналізу фінансових результатів діяльності споживчої кооперації України з метою оцінки окремих напрямів і перспектив її розвитку, спрямованих на зміцнення фінансового стану.*

Ключові слова: контроль, аналіз, фінансові результати, прибуток, збиток, споживча кооперація.

Voronko R. M.,

Doctor of Economics, Associate Professor, Professor of the Department of Audit, Analysis and Taxation, Lviv University of Trade and Economics, Lviv

Voronko O. S.,

Ph.D., Associate Professor, Associate Professor of the Department of Audit, Analysis and Taxation, Lviv University of Trade and Economics, Lviv

USE OF FINANCIAL RESULTS ANALYSIS FOR THE PURPOSES OF CONTROL AND MANAGEMENT

***Abstract.** The importance of indicators of financial results for assessing the efficiency of activity of enterprises and organizations of consumer co-operation of Ukraine is considered. A characteristic of the tasks of the financial results analysis, aimed at identifying the factors of influence on their magnitude as well as the development of ways and specific measures to mobilize the identified reserves for optimizing profits and increasing profitability is given. The method of analytical research is considered on the example of studying the dependencies of changes of enterprises and organizations of consumer co-operation of Ukraine activity financial results on certain factors with use of statistical indicators of the results of their work as an infobase of the implemented analysis. The application of methods of econometric analysis of consumer co-operation of Ukraine activity financial results with the purpose of evaluation of separate directions and prospects of its development directed on strengthening of financial condition is proposed.*

Keywords: control, analysis, financial results, profit, loss, consumer co-operation.

Постановка проблеми. Одержання максимального прибутку є основною метою діяльності кожного підприємства чи організації, які функціонують у ринковому середовищі. Разом з тим, економічна ефективність діяльності полягає в отриманні найкращого фінансового результату (прибутку) при найменших затратах. Досягнення цієї мети можливе за умови забезпечення раціонального управління процесом формування фінансових результатів, інформаційні ресурси для якого отримують за підсумками здійснення дієвого аналізу та контролю. Показники фінансових результатів являють собою об'ємні та якісні характеристики його діяльності. У зв'язку з цим важливим завданням системи внутрішнього контролю є вивчення основних чинників, які впливають на процес формування і динаміку фінансових результатів підприємства. Аналіз закономірностей поведінки фінансових результатів дає змогу побачити загальні тенденції і перспективи розвитку підприємства. Для вирішення конкретної економічної проблеми, яка пов'язана із забезпеченням стабільного фінансового становища підприємства, використовуються спеціальні методи аналізу.

Ми також поділяємо позицію науковців, що сьогодні в економічній науці на перший план ставиться проблема побудови економіко-математичної моделі як дієвого інструменту дослідження та прогнозування економічних процесів і явищ [5, с. 7]. Наявний математичний апарат економетричного моделювання дає можливість знайти численні розв'язки побудованих моделей, виступає важливим інструментом при вирішенні завдань різних рівнів і напрямів економічного розвитку, в тому числі сприяє досягненню поставлених цілей перед системою внутрішнього контролю щодо питань стратегії розвитку підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями аналізу і контролю фінансових результатів займалися багато провідних науковців, такі як В. І. Бачинський, Т. А. Бутинець, Б. В. Гринів, Л. В. Гуцаленко, В. А. Дерій, Г. І. Кіндрацька, П. О. Куцик, Є. В. Мних, Л. В. Нападівська, К. І. Редченко, В. С. Рудницький, В. О. Шевчук, Д. В. Шиян та інші. Теоретичні та прикладні засади економетричного аналізу діяльності підприємств, можливості практичного застосування комп'ютерних програм для моделювання їх розвитку досліджували у своїх працях такі вітчизняні й зарубіжні вчені, як С. А. Айвазян, Р. Д. Боднар, М. Я. Демчишин, В. П. Дерев'янку, Дж. Джонсон, Н. Дрейпер, В. І. Єлейко, Ю. Б. Миронов, Г. Сміт, В. С. Чопей та ін. У той же час аналіз наукової економічної літератури засвідчує, що на сьогодні як у науковому, так і в прикладному аспектах недостатня увага приділяється питанням, які стосуються особливостей системи управління фінансовими результатами в нинішніх посткризових умовах господарювання та використання сучасного інструментарію економетричного аналізу для визначення загальних закономірностей розвитку підприємства.

Постановка завдання. Метою дослідження є наукове обґрунтування використання методів аналізу фінансових результатів у процесі вирішення завдань внутрішнього контролю та інформаційного забезпечення системи управління для прийняття

ефективних рішень з метою виявлення загальних закономірностей діяльності і визначення стратегії розвитку підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. У своїх попередніх наукових публікаціях ми зосереджували увагу на аналізі обсягу роздрібного товарообороту, його структури, розрахунку залежностей від різних факторів та прогнозних значень на декілька років. На сьогодні іншим важливим напрямом нашого дослідження є аналіз і контроль фінансових результатів підприємств і організацій системи споживчої кооперації України з метою виявлення чинників впливу на них і тенденцій зміни на найближчу перспективу. Прибуток є результатом діяльності підприємств і організацій за певний період, тому доцільним є його аналіз після інших показників господарської діяльності, таких як товарооборот, виробничі запаси, витрати, доходи тощо.

Акцентуючи на важливості показників фінансових результатів, ми зазначали, що за показниками фінансових результатів оцінюється ефективність діяльності підприємства: банки вивчають його кредитоспроможність, постачальники і покупці аналізують надійність та платоспроможність як ділового партнера, інвестори – як об'єкт для потенційного вкладення капіталів [1, с. 250]. Поряд з оцінкою показників прибутку і рентабельності з позиції досягнення запланованого рівня та динамічних зрушень, розрахунком й виявленням впливу факторів на їх зміну, важливими завданнями аналізу фінансових результатів є напрацювання шляхів та розробка конкретних заходів мобілізації виявлених резервів щодо оптимізації прибутку, підвищення рентабельності і зміцнення фінансового стану підприємства.

Принцип системно-цільового підходу до контролю визначає контроль як сукупність взаємопов'язаних між собою суб'єктів, об'єктів та контрольних дій, які утворюють підсистему менеджменту. З іншого боку, системність означає, що служби внутрішнього контролю повинні охопити контрольними заходами всі групи його об'єктів у взаємозв'язку протягом певного проміжку часу. Цей принцип ґрунтується на ідентифікації і дослідженні напрямів розвитку та бажаного результату стану об'єктів контролю і розробці програми досягнення мети, що дозволяє не тільки вчасно виявляти, а й запобігати недолікам та повніше використовувати внутрішні резерви для зростання прибутків як кінцевих фінансових результатів діяльності.

Аналіз динаміки зведеного чистого прибутку підприємств і організацій системи споживчої кооперації за 2005-2015 роки вказує на зростання кінцевого фінансового результату їхньої діяльності у 2015 році порівняно з 2014 роком на 37959 тис. грн і його значне коливання за попередні періоди (рис. 1). Це може свідчити, поряд з іншими суб'єктивними і об'єктивними причинами, також про певні недоліки щодо системно-цільового підходу до внутрішнього контролю відповідними службами кооперативних підприємств і організацій та не взаємопов'язане охоплення контрольними заходами всіх груп об'єктів контролю з акцентом на стратегії розвитку споживчої кооперації.

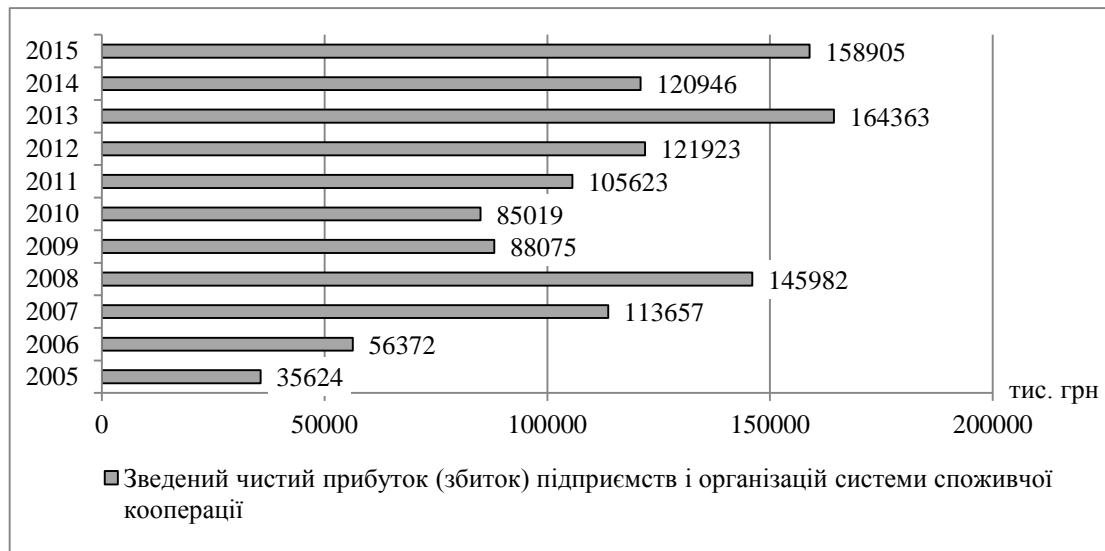

Рис. 1. Динаміка фінансових результатів господарсько-фінансової діяльності споживчої кооперації за 2005-2015 роки*

* Джерело: складено на основі [6-13]

Стратегічна спрямованість внутрішнього контролю передбачає чітке визначення цілей та стратегії його здійснення. Синергетичний підхід до цих питань передбачає, з одного боку, оцінювання можливостей оптимального вибору стратегії розвитку, а з іншого, – ризиків, які за цих обставин виникають, та її ефективності.

Поряд з традиційними методами економічного аналізу застосування економетричного аналізу фінансових результатів діяльності споживчої кооперації України дало змогу отримати їх прогнозні значення на найближчу перспективу і побачити загальні тенденції її господарської діяльності, що є важливим з точки зору стратегічного контролю. Прогнозні значення та їх відповідні оцінки для досліджуваних показників нами обчислені з використанням лінійних $\tilde{x}_i^{лн}$, параболічних $\tilde{x}_i^{пн}$ та експоненціальних \tilde{x}_i^{exp} ($i = 1, 2, \dots, n$) моделей трендів. При цьому ми керувалися правилом, що чим ближче значення помилки МЕ (середнє значення помилки) і MSE (середньоквадратичне значення помилки) до нуля, тим достовірнішими вважаються прогнозні значення для досліджуваних показників.

Використання інструментарію економетричного аналізу дозволило на основі даних таблиці 1 побудувати найпростіші моделі трендів для: зведеного чистого прибутку (збитку) підприємств і організацій системи споживчої кооперації x_1^3 ; чистого прибутку підприємств роздрібної торгівлі (магазинів) x_2^3 ; чистого прибутку закладів ресторанного господарства x_3^3 ; чистого прибутку підприємств промисловості x_4^3 ; окремо прибутку підприємств і організацій системи споживчої кооперації x_5^3 ; окремо збитку підприємств і організацій споживчої кооперації x_6^3 . На основі цих моделей були розраховані прогнозні значення та їх відповідні оцінки для досліджуваних показників на найближчі три роки.

Тут: x_1^3 – зведений чистий прибуток (збиток) підприємств і організацій системи споживчої кооперації, в млн грн;

x_2^3 – чистий прибуток підприємств роздрібної торгівлі (магазинів) системи споживчої кооперації, в млн. грн.;

x_3^3 – чистий прибуток закладів ресторанного господарства системи споживчої кооперації, в млн грн;

x_4^3 – чистий прибуток підприємств промисловості системи споживчої кооперації, в млн грн;

x_5^3 – окремо прибуток підприємств і організацій системи споживчої кооперації, в млн грн;

x_6^3 – окремо збиток підприємств і організацій системи споживчої кооперації, в млн грн.

Лінійні $\tilde{x}_i^{3,лн}$, параболічні $\tilde{x}_i^{3,пн}$ та експоненціальні $\tilde{x}_i^{3,exp}$ ($i = 1, 2, \dots, 6$) моделі трендів мають вигляд:

$$\tilde{x}_1^{3,лн} = 54,4304 + 9,05697 t \quad (1)$$

$$\tilde{x}_1^{3,пн} = 39,3673 + 16,0092 t - 0,57935 t^2 \quad (2)$$

$$\tilde{x}_1^{3,exp} = \exp \{3,98153 + 0,104166 t\} \quad (3)$$

$$\tilde{x}_2^{3,лн} = 15,9182 + 3,54094 t \quad (4)$$

$$\tilde{x}_2^{3,пн} = 10,5426 + 6,02199 t - 0,20675 t^2 \quad (5)$$

$$\tilde{x}_2^{3,exp} = \exp \{2,82894 + 0,11772 t\} \quad (6)$$

$$\tilde{x}_3^{3,лн} = 1,69189 + 0,37784 t \quad (7)$$

$$\tilde{x}_3^{3,пн} = 1,78165 + 0,33641 t + 0,00345 t^2 \quad (8)$$

$$\tilde{x}_3^{3,exp} = \exp \{0,38482 + 0,12858 t\} \quad (9)$$

$$\tilde{x}_4^{3,лн} = 1,52291 + 0,54714 t \quad (10)$$

$$\tilde{x}_4^{3,пн} = 0,5407070 + 1,00047 t - 0,03778 t^2 \quad (11)$$

$$\tilde{x}_4^{3,exp} = \exp \{-0,84227 + 0,31687 t\} \quad (12)$$

$$\tilde{x}_5^{3,лн} = 76,1266 + 7,3568 t \quad (13)$$

$$\tilde{x}_5^{3,пн} = 72,5659 + 9,00018 t - 0,13695 t^2 \quad (14)$$

$$\tilde{x}_5^{3,exp} = \exp \{4,33142 + 0,06859 t\} \quad (15)$$

$$\tilde{x}_6^{3,лн} = 21,8323 - 1,71646 t \quad (16)$$

$$\tilde{x}_6^{3,пн} = 33,4601 - 7,083 t + 0,44721 t^2 \quad (17)$$

$$\tilde{x}_6^{3,exp} = \exp \{3,0436 - 0,12963 t\}, \quad (18)$$

Таблиця 1

Динаміка фінансових результатів підприємств і організацій споживчої кооперації України*

(в млн грн)

Рік	x_1^3	x_2^3	x_3^3	x_4^3	x_5^3	x_6^3
2005	35,624	10,511	1,003	0,036	62,458	26,834
2006	56,372	22,982	2,368	0,887	76,842	20,470
2007	113,657	31,154	4,865	4,795	129,821	16,234
2008	145,982	42,523	5,768	9,897	160,349	14,417
2009	88,075	30,994	0,750	3,315	98,484	10,409
2010	85,019	32,281	1,372	3,853	88,553	3,534
2011	105,623	42,597	5,542	2,834	109,790	4,167
2012	121,923	45,203	5,391	6,259	128,253	6,330
2013	164,363	46,016	5,546	6,221	171,720	7,357
2014	120,946	50,268	4,747	6,438	130,260	9,314
2015	158,905	54,273	6,196	8,328	166,711	7,806

*Джерело: складено на основі [6-13]

де $\tilde{x}_i^{3,лн}$, $\tilde{x}_i^{3,пр}$, $\tilde{x}_i^{3,exp}$ ($i = 1, 2, \dots, 6$) – нормативні чи усереднені значення для досліджуваних показників, t – час.

На основі отриманих моделей трендів (1) – (18) були обчислені прогностні значення та їх відповідні оцінки для досліджуваних показників фінансових результатів підприємств та організацій споживчої кооперації України, які наведені у табл. 2.

Тут: ME – середнє значення помилки;

MSE – середньоквадратичне значення помилки.

Необхідно відзначити, що чим ближчі значення помилок ME і MSE до нуля, тим достовірнішими будуть прогностні значення для досліджуваних показників фінансових результатів підприємств та організацій споживчої кооперації України.

Прогноз з досить великою помилкою для зведеного чистого прибутку (збитку) підприємств і організацій системи споживчої кооперації одержуємо, як на основі параболічного рівняння тренду (2):

$$\tilde{x}_{1,2016}^{3,пр,прогн} = 148,015 \text{ млн грн};$$

$$\tilde{x}_{1,2017}^{3,пр,прогн} = 149,576 \text{ млн грн};$$

$$\tilde{x}_{1,2018}^{3,пр,прогн} = 149,943 \text{ млн грн},$$

так і за допомогою лінійного рівняння тренду

(1):

$$\tilde{x}_{1,2016}^{3,лн,прогн} = 163,114 \text{ млн грн};$$

$$\tilde{x}_{1,2017}^{3,лн,прогн} = 172,171 \text{ млн грн};$$

$$\tilde{x}_{1,2018}^{3,лн,прогн} = 181,228 \text{ млн грн}.$$

Прогноз з найменшою, значною помилкою для чистого прибутку підприємств роздрібної торгівлі (магазинів) одержуємо як на основі параболічного рівняння тренду (5):

$$\tilde{x}_{2,2016}^{3,пр,прогн} = 53,034 \text{ млн грн};$$

$$\tilde{x}_{2,2017}^{3,пр,прогн} = 53,887 \text{ млн грн};$$

$$\tilde{x}_{2,2018}^{3,пр,прогн} = 54,327 \text{ млн грн},$$

так і за допомогою лінійного рівняння тренду

(4):

$$\tilde{x}_{2,2016}^{3,лн,прогн} = 58,409 \text{ млн грн};$$

$$\tilde{x}_{2,2017}^{3,лн,прогн} = 61,950 \text{ млн грн};$$

$$\tilde{x}_{2,2018}^{3,лн,прогн} = 65,491 \text{ млн грн}.$$

Прогноз з найменшою, невеликою помилкою для чистого прибутку закладів ресторанного господарства одержуємо як на основі параболічного рівняння тренду (8):

$$\tilde{x}_{3,2016}^{3,пр,прогн} = 6,316 \text{ млн грн};$$

$$\tilde{x}_{3,2017}^{3,пр,прогн} = 6,738 \text{ млн грн};$$

$$\tilde{x}_{3,2018}^{3,пр,прогн} = 7,168 \text{ млн грн},$$

так і за допомогою лінійного рівняння тренду (7):

$$\tilde{x}_{3,2016}^{3,лн,прогн} = 6,226 \text{ млн грн};$$

$$\tilde{x}_{3,2017}^{3,лн,прогн} = 6,604 \text{ млн грн};$$

$$\tilde{x}_{3,2018}^{3,лн,прогн} = 6,982 \text{ млн грн}.$$

Прогноз з досить значною помилкою для чистого прибутку підприємств промисловості одержуємо як на основі параболічного рівняння тренду (11):

$$\tilde{x}_{4,2016}^{3,пр,прогн} = 7,106 \text{ млн грн};$$

$$\tilde{x}_{4,2017}^{3,пр,прогн} = 7,162 \text{ млн грн};$$

$$\tilde{x}_{4,2018}^{3,пр,прогн} = 7,143 \text{ млн грн},$$

так і за допомогою лінійного рівняння тренду

(7):

$$\tilde{x}_{4,2016}^{3,лн,прогн} = 8,088 \text{ млн грн};$$

$$\tilde{x}_{4,2017}^{3,лн,прогн} = 8,636 \text{ млн грн};$$

$$\tilde{x}_{4,2018}^{3,лн,прогн} = 9,183 \text{ млн грн}.$$

Прогноз з досить великою помилкою окремо для прибутку підприємств і організацій системи споживчої кооперації отримуємо як на основі параболічного рівняння тренду (14):

$$\tilde{x}_{5,2016}^{3,пр,прогн} = 160,847 \text{ млн грн};$$

$$\tilde{x}_{5,2017}^{3,пр,прогн} = 166,424 \text{ млн грн};$$

$$\tilde{x}_{5,2018}^{3,пр,прогн} = 171,727 \text{ млн грн},$$

так і за допомогою лінійного рівняння тренду

(13):

$$\tilde{x}_{5,2016}^{3,лн,прогн} = 164,408 \text{ млн грн};$$

$$\tilde{x}_{5,2017}^{3,лн,прогн} = 171,765 \text{ млн грн};$$

$$\tilde{x}_{5,2018}^{3,лн,прогн} = 179,122 \text{ млн грн}.$$

Таблиця 2

**Прогнозні значення та їх відповідні оцінки для досліджуваних показників
фінансових результатів підприємств і організацій споживчої кооперації
України**

Показники	Прогноз показника			ME	MSE
	на 2016 рік	на 2017 рік	на 2018 рік		
1	2	3	4	5	6
в млн грн					
$\tilde{x}_1^{3,лн}$	163,114	172,171	181,228	0	673,605
$\tilde{x}_1^{3,пр}$	148,051	149,576	149,943	0	647,425
$\tilde{x}_1^{3,ехр}$	187,076	149,576	230,407	3,1162	777,298
в млн грн					
$\tilde{x}_2^{3,лн}$	58,409	61,950	65,491	0	26,9083
$\tilde{x}_2^{3,пр}$	53,034	53,887	54,372	0	23,5740
$\tilde{x}_2^{3,ехр}$	69,516	78,201	87,970	0,4341	42,9610
в млн грн					
$\tilde{x}_3^{3,лн}$	6,226	6,604	6,982	0	2,6681
$\tilde{x}_3^{3,пр}$	6,316	6,738	7,168	0	2,6672
$\tilde{x}_3^{3,ехр}$	6,875	7,818	8,891	0,5114	2,9856
в млн грн					
$\tilde{x}_4^{3,лн}$	8,088	8,636	9,183	0	5,2093
$\tilde{x}_4^{3,пр}$	7,106	7,162	7,143	0	5,0979
$\tilde{x}_4^{3,ехр}$	19,301	26,497	36,376	0,2435	12,4618
в млн грн					
$\tilde{x}_5^{3,лн}$	164,408	171,765	179,122	0	687,718
$\tilde{x}_5^{3,пр}$	160,847	166,424	171,727	0	686,255
$\tilde{x}_5^{3,ехр}$	173,213	185,511	198,682	2,7739	707,763
в млн грн					
$\tilde{x}_6^{3,лн}$	1,235	- 0,481	- 2,198	0	18,4682
$\tilde{x}_6^{3,пр}$	12,862	16,960	21,951	0	2,8684
$\tilde{x}_6^{3,ехр}$	4,428	3,890	3,417	1,0646	15,9204

* Джерело: розраховано авторами

Прогноз з найменшою, невеликою помилкою окремо для збитку підприємств і організацій системи споживчої кооперації одержуємо за допомогою параболічного рівняння тренду (17):

$$\tilde{x}_{6,2016}^{3,пр,прогн} = 12,862 \text{ млн грн};$$

$$\tilde{x}_{6,2017}^{3,пр,прогн} = 16,960 \text{ млн грн};$$

$$\tilde{x}_{6,2018}^{3,пр,прогн} = 21,951 \text{ млн грн}.$$

На основі даних табл. 2 були також побудовані лінійні регресійні моделі залежності зведеного чистого прибутку (збитку) підприємств і організацій системи споживчої кооперації x_1^3 від впливу наступних чинників: чистого прибутку підприємств роздрібною торгівлі (магазинів) x_2^3 та закладів ресторанного господарства x_3^3 , чистого прибутку підприємств промисловості x_4^3 , прибутку x_5^3 та збитку x_6^3 підприємств і організацій системи споживчої кооперації:

$$\tilde{x}_1^3 = 4,40420 + 2,80832 x_2^3; \quad (19)$$

$$R^2 = 0,80399; \quad F = 36,91;$$

$$\tilde{x}_1^3 = 45,23859 + 16,04819 x_3^3; \quad (20)$$

$$R^2 = 0,70609; \quad F = 21,62;$$

$$\tilde{x}_1^3 = 50,31536 + 12,16401 x_4^3; \quad (21)$$

$$R^2 = 0,81245; \quad F = 38,99;$$

$$\tilde{x}_1^3 = -22,15860 + 1,08866 x_5^3; \quad (22)$$

$$R^2 = 0,97499; \quad F = 350,87;$$

$$\tilde{x}_1^3 = 146,73266 - 3,29122 x_6^3; \quad (23)$$

$$R^2 = 0,3475; \quad F = 4,79;$$

$$\tilde{x}_1^3 = 10,46668 + 1,95763 x_2^3 + 6,45449 x_3^3; \quad (24)$$

$$R^2 = 0,8444; \quad F = 21,71.$$

Парні лінійні моделі регресії (19) – (22) мають досить добру достовірність, оскільки їх коефіцієнти детермінації R^2 є більшими від 0,7, а парне лінійне рівняння (23) має невелику довіру, оскільки його коефіцієнт детермінації $R^2 = 0,3475$. Це також підтверджують отримані значення F – критерію Фішера, які, крім (23), є більшими від відповідних табличних значень F .

Найбільший вплив на зведений чистий прибуток (збиток) підприємств і організацій системи споживчої кооперації x_1^3 мають чистий прибуток закладів ресторанного господарства x_3^3 ($b_3 = 16,04819$), рівняння регресії (20) та чистий прибуток підприємств промисловості x_4^3 ($b_4 = 12,16401$), рівняння регресії (21), а найменший від'ємний вплив на зведений чистий прибуток x_1^3 має збиток підприємств і організацій системи споживчої кооперації x_6^3 ($b_6 = -3,29122$), рівняння регресії (23).

Зокрема, при збільшенні чистого прибутку закладів ресторанного господарства x_3^3 на 1 млн грн очікується збільшення зведеного чистого прибутку (збитку) підприємств і організацій системи споживчої кооперації x_1^3 в середньому на 16,04819 млн грн; при збільшенні чистого прибутку підприємств промисловості x_4^3 на 1 млн. грн. очікується збільшення зведеного чистого прибутку (збитку) підприємств і організацій системи споживчої кооперації x_1^3 в середньому на 12,16401 млн грн; при збільшенні чистого прибутку підприємств роздрібною торгівлі (магазинів) x_2^3 на 1 млн грн очікується збільшення зведеного чистого прибутку (збитку) підприємств і організацій системи споживчої кооперації x_1^3 в середньому на

2,80832 млн грн.; при збільшенні прибутку підприємств і організацій системи споживчої кооперації x_5^3 на 1 млн грн. очікується збільшення зведеного чистого прибутку (збитку) x_1^3 в середньому на 1,08866 млн грн і, нарешті, при збільшенні збитку підприємств і організацій системи споживчої кооперації x_6^3 на 1 млн грн. очікується зменшення зведеного чистого прибутку (збитку) x_1^3 в середньому на 3,29122 млн грн Тут необхідно відзначити, що оскільки значення коефіцієнта детермінації $R^2 = 0,3475$ рівняння регресії (23) є невеликим, то економічна інтерпретація коефіцієнта регресії $b_6 = -3,29122$ рівняння регресії (23) має скоріше якісний, ніж кількісний характер.

Аналіз множинного лінійного рівняння регресії (24), яке має досить велику вірогідність ($R^2 = 0,8444$), дає підставу стверджувати, що найбільший вплив на зведений чистий прибуток (збиток) підприємств і організацій системи споживчої кооперації x_1^3 має чистий прибуток закладів ресторанного господарства x_3^3 ($b_3 = 6,45449$) і значно менший вплив на зведений чистий прибуток x_1^3 має чистий прибуток підприємств роздрібною торгівлі (магазинів) x_2^3 ($b_2 = 1,95763$). Зокрема, при збільшенні чистого прибутку закладів ресторанного господарства x_3^3 на 1 млн грн і середньому чи постійному значенні чистого прибутку підприємств роздрібною торгівлі (магазинів) x_2^3 очікується збільшення зведеного чистого прибутку (збитку) підприємств і організацій системи споживчої кооперації x_1^3 в середньому на 6,45449 млн грн. Натомість при збільшенні чистого прибутку підприємств роздрібною торгівлі (магазинів) x_2^3 на 1 млн грн. і постійному чи середньому значенні чистого прибутку закладів ресторанного господарства x_3^3 очікується збільшення зведеного чистого прибутку (збитку) підприємств і організацій системи споживчої кооперації x_1^3 в середньому на 1,95763 млн грн.

Таким чином, отримання прибутку обумовлено потребою підприємств і організацій системи споживчої кооперації у накопиченні коштів, які потрібні для: забезпечення інноваційних рішень, тобто розширення підприємницької діяльності, зміцнення фінансового стану; задоволення економічних інтересів власників майна (акціонерів, пайовиків), власників фінансових ресурсів (банків, інвесторів, кредиторів) і працівників підприємства; забезпечення соціальних потреб і соціального розвитку колективу підприємства. Використання спеціальних методів аналізу дало змогу не тільки побачити основні закономірності і взаємозалежності щодо показників фінансових результатів підприємств та організацій споживчої кооперації України, але й оцінити прогнозні значення цих показників з метою розробки стратегії розвитку суб'єктів господарювання системи споживчої кооперації на найближчу перспективу.

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямі. З огляду на вищевикладене можна зазначити, що важливим засобом підвищення ефективності управління в системі споживчої кооперації є впровадження механізму дієвого аналізу та внутрішнього контролю, які повинні стати обов'язковими елементами культури результативного менеджменту

організації. Розглядаючи контроль як функцію управління, зауважимо, що він, крім основної своєї ролі, виступає також як засіб зворотного зв'язку між підконтрольними об'єктами і системою управління, який інформує керівництво про дійсний стан керування об'єктів. Контроль є підсистемою загальної системи управління, яка охоплює низку елементів, зокрема планування, облік, аналіз, регулювання.

У процесі аналізу причин, що зумовили проблему, можуть розглядатися варіанти альтернативних рішень, труднощі у їх виконанні в межах реалізації стратегічних цілей і наявних обмежень. Кінцеве прийняття рішення відбувається після з'ясування всіх факторів впливу й оцінювання альтернатив. Вибір зі всіх запропонованих альтернатив найкращої відбувається шляхом обговорення з використанням результатів порівняльного аналізу і моделювання – вона повинна забезпечити найвищий ступінь досягнення певної мети.

Перспективними слід вважати напрями наукових досліджень щодо прийняття рішень в умовах визначеності (коли наявна однозначність щодо майбутньої ситуації) і невизначеності (коли виникає багатозначність щодо очікувань від майбутньої ситуації) з використанням отриманої контрольно-аналітичної інформації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Воронко О. С. Економічний аналіз : навчальний посібник. – [3-є вид.] / О. С. Воронко, Н. П. Штепа. – Львів : Новий Світ-2000, 2017. – 279 с.
2. Джонсон Дж. Эконометрические методы / Дж. Джонсон. – М. : Статистика, 1990. – 326 с.
3. Дрейпер Н. Прикладной регрессионный анализ / Н. Дрейпер, Г. Смит; [пер. с англ. Ю. П. Адлера, В. Г. Горского]. – М. : Финансы и статистика, 1987. – 351 с.
4. Єлейко В. І. Економетричний аналіз діяльності підприємств : навчальний посібник / В. І. Єлейко, Р. Д. Боднар, М. Я. Демчишин. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2011. – 368 с.
5. Економетричний аналіз інноваційної діяльності підприємств : навчальний посібник / В. І. Єлейко, Ю. Б. Миронов, М. Я. Демчишин, Р. Д. Боднар. – Львів : Видавництво Львівського торговельно-економічного університету, 2016. – 220 с.
6. Основні показники господарсько-фінансової діяльності підприємств і організацій Кримспоживспілки, облспоживспілок за 2010 рік. – К., 2011. – 107 с.
7. Показники господарсько-фінансової діяльності підприємств і організацій спілок споживчих товариств АР Крим, областей за 2013 рік / Всеукраїнська центральна спілка споживчих товариств України (Укркоопспілка). – К., 2014. – 54 с.
8. Показники господарсько-фінансової діяльності підприємств і організацій спілок споживчих товариств областей за 2014 рік / Всеукраїнська центральна спілка споживчих товариств України (Укркоопспілка). – К., 2015. – 52 с.
9. Показники господарсько-фінансової діяльності підприємств і організацій спілок споживчих товариств областей за 2015 рік / Всеукраїнська центральна спілка споживчих товариств України (Укркоопспілка). – К. : 2016. – 49 с.
10. Показники господарсько-фінансової діяльності підприємств і організацій Кримспоживспілки, облспоживспілок за 2012 рік. – К., 2013. – 53 с.
11. Показники господарсько-фінансової діяльності підприємств і організацій Кримспоживспілки, облспоживспілок за 2011 рік. – К., 2012. – 53 с.
12. Показники господарсько-фінансової діяльності підприємств і організацій системи Укоопспілки за 2009 рік. – К., 2010. – 104 с.
13. Показники господарсько-фінансової діяльності підприємств і організацій системи Укоопспілки за 2004-2008 роки. – К., 2009. – 146 с.

REFERENCES

1. Voronko, O. S. and Shtepa, N. P. (2017), *Ekonomichnyj analiz, Novyj Svit-2000, L'viv*.
2. Dzhonson, Dzh. (1990), *Ekonometrycheskie metody, Statystyka, Moscow*.
3. Drejper, N. and Smyt, H. (1987), *Prykladnoj rehressyonnyj analiz, Fynansy y statystyka, Moscow*.
4. Yelejko, V. I. Bodnar, R. D. and Demchyshyn, M. Ya. (2011), *Ekonometrychnyj analiz diial'nosti pidprijemstv, Navchal'na knyha – Bohdan, Ternopil'*.
5. Yelejko, V. I. Myronov, Yu. B. Demchyshyn M. Ya. and Bodnar, R. D. (2016), *Ekonometrychnyj analiz innovatsijnoi diial'nosti pidprijemstv, Vydavnytstvo L'viv's'koho torhovel'no-ekonomichnoho universytetu, L'viv*.
6. Ukoopspilka (2011), *Osnovni pokaznyky hospodars'ko-finsansovi diial'nosti pidprijemstv i orhanizatsij Krymspozhyvspilky, oblspozhyvspilok za 2010 rik, Kyiv*.
7. Ukrkoopspilka (2014), *Pokaznyky hospodars'ko-finsansovi diial'nosti pidprijemstv i orhanizatsij spilok spozhyvchykh tovarystv AR Krym, oblasti za 2013 rik, Vseukrainska tsentralna spilka spozhyvchykh tovarystv Ukrainy, Kyiv*.
8. Ukrkoopspilka (2015), *Pokaznyky hospodars'ko-finsansovi diial'nosti pidprijemstv i orhanizatsii spilok spozhyvchykh tovarystv oblasti za 2014 rik, Vseukrainska tsentralna spilka spozhyvchykh tovarystv Ukrainy, Kyiv*.
9. Ukrkoopspilka (2016), *Pokaznyky hospodars'ko-finsansovi diial'nosti pidprijemstv i orhanizatsii spilok spozhyvchykh tovarystv oblasti za 2015 rik, Vseukrainska tsentralna spilka spozhyvchykh tovarystv Ukrainy, Kyiv*.
10. Ukoopspilka (2013), *Pokaznyky hospodars'ko-finsansovi diial'nosti pidprijemstv i orhanizatsij Krymspozhyvspilky, oblspozhyvspilok za 2012 rik, Kyiv*.
11. Ukoopspilka. (2012), *Pokaznyky hospodars'ko-finsansovi diial'nosti pidprijemstv i orhanizatsij Krymspozhyvspilky, oblspozhyvspilok za 2011 rik, Kyiv*.
12. Ukoopspilka (2010), *Pokaznyky hospodars'ko-finsansovi diial'nosti pidprijemstv i orhanizatsij systemy Ukoopspilky za 2009 rik, Kyiv*.
13. Ukoopspilka (2009), *Pokaznyky hospodars'ko-finsansovi diial'nosti pidprijemstv i orhanizatsij systemy Ukoopspilky za 2004-2008 roky, Kyiv*.